Frati mai Mari

PROCIVITAS

Surori mai Mari

Ghidul tânărului european

Programul Tineret în acţiune

Material realizat cu sprijinul financiar al Comisiei Europene.
Opiniile exprimate aparţin autorilor şi nu reflectă în mod necesar punctul de vedere al finanţatorului

Material realizat de 10 “Frati mai mari si surori mai mari” din cadrul APP PROCIVITAS sub indrumarea seniorilor:

- *Doinita BENTU;*
- *Laura GAMULEA;*
- *Mirela CIUDIN;*
- *Ludovic FRAICO.*

Tehnoredactare si design: “Sora mai mare” Madalina CAPBUN

Ghidul tanarului european
- Suport de curs -

MOTTO:

“Un cetatean poate avea toate calitatile si defectele dar nu poate fi indiferent!”

CUPRINS

PENTRU CA POT,
VREAU
SI AM DREPTUL:
VOTEZ!!!

CAPITOLUL I

COMPORTAMENTUL PROSOCIAL

Nu e uşor de răspuns la întrebarea de ce unii oameni îşi oferă ajutorul, pe când alții nu sau de ce unele situații duc la o reacție rapidă de într-ajutorare, iar altele la o şocantă pasivitate. Determinantele comportamentului în astfel de împrejurări sunt complexe şi au multe fațete. Dar psihosociologii au descoperit cel puțin o parte din ele în ultimele trei decenii şi unele descoperiri sunt de-a dreptul surprinzătoare.
Când se referă la actele comise în beneficiul altei persoane, cercetătorii apelează la termeni diferiți: *comportament prosocial, comportament de într-ajutorare* sau *comportament altruist*. Deşi mulți oameni ar fi tentați să îi considere semantic echivalenți, aceşti termeni au semnificații diferite.

Ca noțiune generală, **comportamentul prosocial** se referă la actele evaluate pozitiv în societate. În cultura noastră, a-i ajuta pe ceilalți când au nevoie se bucură de o evaluare pozitivă. Wispé defineşte **comportamentul prosocial drept acel comportament cu consecințe sociale pozitive, care contribuie la bunăstarea fizică şi psihică a unei alte persoane**.

Eisenberg precizează că este vorba de comiterea unor acte voluntare, cu intenția de a face un bine altei persoane. Comportamentele care cad sub această categorie includ *altruismul, ajutorarea, atracția, intervenția trecătorului (ajutorul oferit unui necunoscut aflat în dificultate), actele de caritate, cooperarea, prietenia, salvarea, sacrificiul, simpatia şi încrederea.* Este important să avem în vedere că factorul determinant este perspectiva socială. Agresiunea, de exemplu, este în mod tipic considerată drept un comportament antisocial dar, în anumite condiții (cum ar fi lupta împotriva inamicului) poate fi apreciată ca un comportament prosocial.

Comportamentul de într-ajutorare (*helping behavior*) este un termen folosit cel mai adesea în literatura psihosociologică pentru a desemna **o subcategorie de comportamente prosociale, ce urmăresc în mod voluntar să facă un bine unei alte persoane**

sau grup. Elementul intențional este definitoriu. Dacă pierzi din greşeală un milion de lei, de care apoi se bucură un amărât, nu ai comis un act prosocial. Dar dacă oferi aceeaşi sumă cuiva cu intenția de a-l scoate dintr-o încurcătură, e cât se poate de limpede un gest de într-ajutorare. De asemenea, oricât de generoasă, o donație publică făcută numai cu intenția de a-ți confecționa o imagine publică favorabilă nu este un act prosocial.

Altruismul este o **subcategorie a comportamentului de într-ajutorare, referitoare la actele motivate numai de dorința de a le fi de folos altora.** Dacă nu putem proba că un act de generozitate urmăreşte un motiv secundar pe termen lung (cum ar fi, de exemplu, ingrațierea), altruismul este greu de demonstrat. Unii autori consideră că un comportament prosocial este însoțit de anumite recompense private, precum sentimentul plăcut de a fi virtuos.

Altruism sau egoism: marea dispută

Sunt oamenii vreodată cu adevărat *altruişti* – adică motivați de dorința de a face bine altora? Sau ajutorul pe care-l oferim celorlalți este întotdeauna *egoist* – adică motivat exclusiv de propriile interese ori de conformism social? Deşi cele mai multe dintre teoriile psihosociologice adoptă perspectiva motivării egoiste, nu toți cercetătorii sunt satisfăcuți de acest mod de înțelegere a comportamentului uman. Unul dintre aceştia este Daniel Batson, care consideră că unele acte de într-ajutorare sunt cu adevărat altruiste.

Pentru Batson, ceea ce contează este natura motivelor celui care ajută. Indiferent dacă primeşti medalia de aur sau îți pierzi şi cămaşa de pe tine, atâta timp cât motivul tău primordial este acela de a sări în ajutorul cuiva, comportamentul tău este unul altruist.

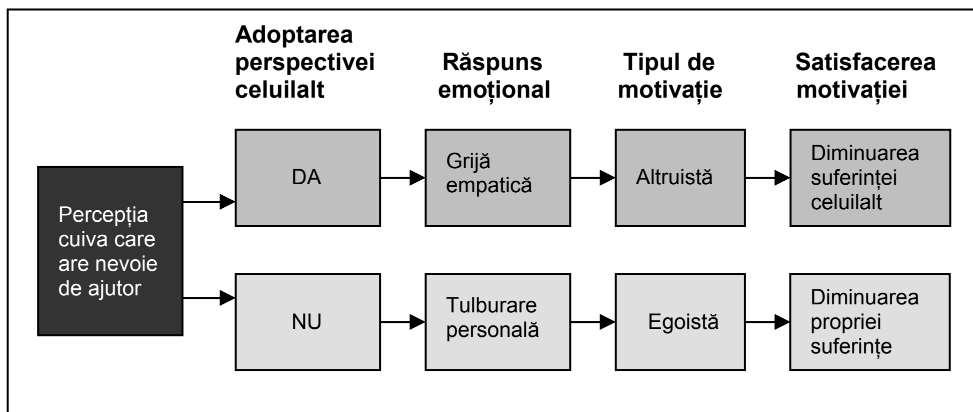
Ipoteza altruismului empatic

Modelul comportamentului altruist propus de către Batson se bazează pe concepția lui despre consecințele empatiei – mult timp considerată un factor esențial în explicarea comportamentului pozitiv față de ceilalți. Deşi definiția *empatiei* a fost mult timp controversată, majoritatea cercetătorilor privesc empatia ca pe un fenomen pluridimensional, având atât componente cognitive, cât şi emoționale.

Latura cognitivă majoră a empatiei este *modificarea perspectivei*: folosirea imaginației pentru a privi lumea din unghiul de vedere al celuilalt.
Există şi două *componente emoționale* de bază:

- *tulburarea personală*: reacții orientate către sine în prezența unei persoane aflate în dificultate – stări de alarmă, de iritare, de jenă sau de durere sufletească.
- *grija empatică* declanşează sentimente orientate către celălalt – simpatie, compasiune şi afecțiune.

Potrivit lui Batson, schimbarea de perspectivă este primul pas către altruism. Dacă vezi pe cineva aflat în dificultate şi îți imaginezi ce simte *acea persoană*, este posibil să încerci sentimentele asociate cu grija empatică, iar aceasta dă naştere motivației altruiste de a diminua suferința celuilalt. Dar dacă, remarcând pe cineva care suferă, te concentrezi asupra propriilor *tale* sentimente sau îți imaginezi ce ai simți *tu* dacă ai fi în pielea celuilalt, schimbarea de perspectivă nu se produce; mai degrabă vei avea un sentiment de neplăcere şi tulburare lăuntrică, din care se naşte motivația de a-ți diminua propria suferință psihică. Trăsăturile de bază ale *ipotezei altruismului empatic* propuse de către Batson sunt reprezentate în figura de mai jos.
Figura: Ipoteza altruismului empatic (*Batson, 1991*)

iese din această încurcătură cu o soluție elegantă. Depinde, spune el, cât de uşor se poate evita o situație de într-ajutorare. Atunci când grija empatică este redusă, oamenii îşi pot satisface motivația de a-şi diminua propriul disconfort psihic ajutând persoana ce are nevoie *sau* evadând din situația stresantă în care altul suferă. Ceea ce nu vezi, nu te tulbură – adio disconfortului personal. Dar atunci

când grija empatică este majoră, această alternativă dispare. Motivația de a diminua suferința *victimei* nu poate fi satisfăcută decât ajutându-l pe cel în suferință. Această diferență ne permite să despărțim grâul de neghină. Atunci când motivele cuiva sunt egoiste, persoana se va codi să sară în ajutorul altcuiva dacă poate scăpa cu uşurință din situația stresantă. Dar dacă motivele cuiva sunt altruiste, persoana nu va ezita să ajute, indiferent cât de uşor sau cât de greu i-ar fi să evadeze din situația în care un altul are nevoie de ajutor.

Alternative egoiste

În **modelul eliberării de stări negative**, elaborat de Robert Cialdini în 1987, se susține că, dat fiind efectul pozitiv al ajutorării altora, oamenii prost-dispuşi pot fi înclinați să vină în ajutorul celorlalți tocmai pentru a se bine-dispune. Astfel, s-ar părea că empatia stimulează comportamentul prosocial în următorul fel: grija empatică față de cineva în dificultate amplifică sentimentul de tristețe, ceea ce intensifică nevoia de remontare a stării de spirit, care se poate obține ajutând pe cel în suferință. Verificările acestei ipoteze au dat unele rezultate, dar nu suficient de concludente.

O altă variantă de explicație egoistă a comportamentului prosocial, bazată pe invocarea unor recompense specifice ale empatiei, pune accentul pe sentimentele tonice mai degrabă decât pe îndepărtarea celor sumbre. În 1989, Kyle Smith susține că grija empatică amplifică sensibilitatea celui ce ajută față de sentimentele de bucurie ale celui ajutat, astfel încât primul este răsplătit printr-o *bucurie empatică*. Cu alte cuvinte, îi ajutăm pe cei față de care suntem empatici deoarece, ajutându-i, ne simțim şi noi foarte bine, contaminați de bucuria lor. Şi în cazul testării acestei ipoteze s-au acumulat probe contradictorii.

Factori emoționali implicați în comportamentul prosocial

Buna dispoziție – stimulent al generozității

Vremea însorită şi comportamentul prosocial par să fie mână în mână, dar ce legătură are una cu celălalt? E vorba, probabil, de dispoziția noastră, ştiut fiind faptul că soarele ne bine dispune, pe când zilele înnorate ne fac să fim ceva mai morocănoşi.

Când soarele nu străluceşte, multă lume se duce la cumpărături. Una dintre cele mai puternice senzații plăcute pe care le poți avea cutreierând un magazin universal este mirosul de pâine caldă, cel de cafea proaspăt râşnită sau bogăția de miresme din raionul de patiserie. Fireşte că vremea însorită şi aromele plăcute nu sunt singurele stimulente ale bunei dispoziții şi ale comportamentului prosocial. De fapt, disponibilitatea de ajutorare este amplificată de orice experiență de natură să ne ridice moralul, cum ar fi succesul într-o competiție sau în rezolvarea unor sarcini mai dificile, o lectură plăcută şi tonică, primirea unui cadou, un film amuzant etc. La serviciu, buna dispoziție pare a fi determinanta majoră a unui întreg spectru de comportamente pozitive: o mai bună cooperare cu colegii, propunerea de sugestii constructive, manifestări de bunăvoință etc., care îmbunătățesc calitatea locului de muncă şi sporesc eficiența organizațională. Când suntem fericiți, suntem şi săritori – o asociere cunoscută ca *efect al bunei dispoziții*.
O explicație alternativă ar fi aceea că oamenii bine dispuşi pot fi mai săritori deoarece gândesc pozitiv. Când suntem veseli, suntem mai conştienți de recompensele ajutorării şi ne aşteptăm ca ajutorarea să fie o experiență plăcută. Totodată, o stare de bună dispoziție induce gânduri pozitive despre ceilalți şi, cu cât cineva ne place mai mult, cu atât suntem mai dornici să-i venim în ajutor. Sau poate că buna dispoziție stimulează ajutorarea prin intermediul unor idei pozitive privind natura recompensatoare a activităților sociale. Există suficiente probe care demonstrează că indivizii bine dispuşi se angajează în mai multe activități sociale. Ideile pozitive despre interacțiunea cu ceilalți în cadrul unor activități sociale promovează, la rândul lor, interacțiunile prosociale, printre care şi ajutorarea.

Indiferent de cauzele sale, efectul bunei dispoziții are două trăsături esențiale:

- în primul rând, nu e de durată. În mod tipic, amplificarea disponibilității de ajutorare produsă de buna dispoziție dispare în scurt timp.
- în al doilea rând, efectul se manifestă de la o vârstă foarte fragedă: şi la copiii mici se observă o mai mare disponibilitate de comportament prosocial atunci când sunt veseli.

Emoțiile negative – factori de inhibiție a ajutorării?

Dacă buna dispoziție stimulează comportamentul prosocial ne putem aştepta ca o stare de spirit mai mohorâtă să aibă efectul contrar? Nu neapărat. În multe situații, sentimentele negative pot să determine o atitudine pozitivă față de ceilalți. Una din circumstanțele de acest gen este *vina*, *culpabilitatea*. Ne simțim vinovați atunci când credem că ne-am încălcat propriul cod de conduită sau atunci când ne temem ca nu cumva ceilalți să ne judece aspru. Vi s-a întâmplat vreodată să credeți că v-ați încins mai mult decât era cazul într-o controversă cu un prieten, legată de o cauză minoră? Nu ați folosit apoi primul prilej să faceți un gest în favoarea acelui prieten? În astfel de cazuri, ajutorarea restabileşte o relație anterioară pe care o prețuim.

Deşi câteodată sentimentele negative stimulează ajutorarea, această corelație suportă numeroase limitări. O variabilă importantă este acceptarea de către individ a responsabilității pentru starea de indispoziție. Stările negative duc mai rar la stimularea comportamentului prosocial dacă sunt puse pe seama altora (să spunem, atunci când suntem furioşi pe cineva) decât dacă socotim că ni se datorează exclusiv nouă (de exemplu, atunci când regretăm o decizie eronată). În plus, stările negative nu încurajează ajutorarea celorlalți dacă sunt autofocalizante – de exemplu, atunci când trăim o durere sufletească intensă ori suntem adânciți în propriile noastre griji şi preocupări. Se produce însă efectul contrar în situațiile în care stările de spirit negative ne orientează către ceilalți – de exemplu, dacă suntem trişti după ce am vizionat un material video despre violența domestică ori consumul de droguri şi copiii străzii.

Personalitatea altruistă

Descoperirea trăsăturilor definitorii ale personalității altruiste s-a dovedit a nu fi câtuşi de puțin o sarcină uşoară. Mare parte din cercetările întreprinse de-a lungul timpului nu au reuşit să descopere trăsături de personalitate coerente, care să ofere o bază solidă pentru predicția comportamentului prosocial în diferite situații. Variabilele situaționale la care ne-am referit în secțiunea precedentă au stat la baza unor predicții mult mai des confirmate decât variabilele de personalitate. Cercetări mai recente au modificat natura căutărilor întreprinse, concentrându-se mai degrabă asupra variabilelor de personalitate care fac posibilă predicția comportamentului de

ajutorare în anumite situații concrete decât în orice tip de situație; aceste cercetări s-au dovedit ceva mai fructuoase. În 1994, George Knight a sugerat că un întreg „conglomerat“ de trăsături dispoziționale interactive influențează comportamentul prosocial şi că trăsăturile care intră în joc depind de situație. De exemplu, în cazurile de urgență periculoase, înclinația de a interveni se manifestă cel mai frecvent la persoanele care au o mare încredere de sine şi care sunt foarte independente; acest tip de personalitate este însă mult mai puțin înclinat să răspundă favorabil unor cereri de a dona bani în scopuri caritabile.

Variabilele de personalitate care au fost asociate cu o mai mare disponibilitate de comportament prosocial în anumite contexte sunt următoarele*: un grad ridicat de empatie față de ceilalți; tendința de a atribui cauzele evenimentelor mai degrabă acțiunii voluntare decât împrejurărilor exterioare; o orientare mai curând colectivistă decât una individualistă; în general, sunt implicate persoane extravertite, mai receptive față de experiență şi mai agreabile*. Şi indiferent dacă au sau nu trăsăturile asociate comportamentului prosocial, dacă pot fi convinşi sau motivați să creadă că *sunt* altruişti, oamenii vor acționa ca atare. De exemplu, etichetarea cuiva ca persoană săritoare sporeşte probabilitatea intervenției sale în situații de urgență.
Deocamdată, studiile indică două calități ce par esențiale pentru o astfel de personalitate: **empatia** şi **reflecția morală de rang superior**.

Indiferent de natura *motivației* de ajutorare, este însă limpede că empatia constituie un important factor de predicție a comportamentului prosocial. Indivizii empatici, în prezența unor persoane în suferință, le împărtăşesc suferința, simțind simpatie şi compasiune față de ele. Capacitatea de adopție a perspectivei celuilalt şi de experiență empatică se asociază pozitiv cu ajutorarea şi cu alte forme de comportament prosocial, atât la copii, cât şi la adulți.

Pe lângă empatie, o a doua caracteristică asociată cu ajutorarea este *reflecția morală*. Copiii şi adulții care interiorizează şi manifestă un nivel ridicat de judecată morală se comportă mai altruist decât ceilalți. Acest nivel de reflecție morală implică aderarea la standardele morale independent de controlul social extern şi luarea

în considerație a nevoilor celorlalți în deciziile etice. Dimpotrivă, persoanele a căror reflecție se concentrează asupra propriilor nevoi sau asupra consecințelor concrete, care îi privesc direct, ale actelor lor se angajează mult mai rar în acțiuni de ajutorare a celorlalți. În vreme ce capacitățile empatice sunt în mare măsură legate de factori nativi, judecata şi rigoarea morală sunt condiționate mai ales de mediul social în care se formează şi la care aderă o personalitate, de nivelul său de instrucție şi educație sau de modelele cu care se identifică.

Combinația de empatie şi reflecție morală avansată poate sta la baza unor predicții ferme a tendințelor de comportament prosocial.

CAPITOLUL II

COMUNICAREA INTERPERSONALĂ

Comunicarea este un mod funcțional de interacțiune psihosocială a persoanelor, realizat prin intermediul simbolurilor şi al semnificațiilor social generalizate ale realității în vederea obținerii stabilității ori a unor modificări de comportament individual sau de grup. Fenomenul comunicării trebuie studiat ca relație interumană, ca o formă specifică de interacțiune. Orice activitate pe care o desfăşurăm presupune schimbul de informații, adică procese şi relații de comunicare. Ca fenomen social, procesul comunicării îi angajează pe oameni cu toată încărcătura lor psihică, ceea ce nu se întâlneşte în lumea animală, unde are o semnificație pur instrumentală.

Studiile din domeniul educațional au arătat că deprinderile sociale insuficient dezvoltate sunt asociate cu performanțe academice scăzute, probleme comportamentale şi emoționale, dificultăți de adaptare socială (Trower şi Hollin,1986). Dificultățile de stabilire şi menținere a relațiilor interpersonale reduc calitatea şi frecvența experiențelor de învățare, ceea ce duce la scăderea performanțelor şcolare.

Cercetările din domeniul vieții sociale a copiilor şi adolescenților arată că peste 75% dintre persoanele sub 18 ani se simt adesea singure (Eunson şi Henderson, 1987). Singurătatea are ca şi consecințe de lungă durată dezvoltarea depresiei şi anxietăți sociale. Prin dezvoltarea abilităților de comunicare şi relaționare putem preveni stările de afectivitate negativă care-i afectează pe copii şi adolescenți şi care au consecințe negative multiple.

Decalogul comunicării:

1. Nu poți să nu comunici
2. A comunica presupune cunoaştere de sine şi stimă de sine
3. A comunica presupune cunoaşterea nevoilor celuilalt.
4. A comunica presupune a şti să asculți
5. A comunica presupune a înțelege mesaje.
6. A comunica presupune a da feed-back-uri.
7. A comunica presupune a înțelege procesualitatea unei relații.
8. A comunica presupune a şti să îți exprimi sentimentele.

9. A comunica presupune a accepta conflictele.
10. A comunica presupune asumarea rezolvării conflictelor.

Alături de gesturi, mimică, artele figurative, limbajul face parte dintr-o mulțime vastă de fenomene-conduite smbolice. La baza tuturor acestor fenomene, inclusiv a limbajului se află funcția semiotică. **Funcția semiotică desemnează capacitatea de a utiliza semne/simboluri ca substitute ale obiectelor, respectiv acțiunilor şi de a opera cu acestea în plan mintal.** Problema circuitului informației şi a rețelei optime de comunicare priveşte orice grup, aparținând celor mai variate sectoare de activitate.
Mesajele transmise prin comunicare pot fi clasificate în funcție de teme sau în funcție de rolul comunicărilor în procesul discuției colective, dezvăluindu-ne astfel dinamica unor fenomene de grup. Există aşadar două laturi ale schimbului de mesaje-conținutul verbal şi intelectual manifest şi latura mai discretă, dar observabilă-tonul intervenției, audiența ei,statutul persoanei, gesturi, tăceri etc.

Comunicarea se referă la:
1. **cunoaştere -** ce se întâmplă când oamenii comunică cu ei înşişi şi cu fiecare altul;
2. **înțelegere -** cum acele cunoştințe pot fi folosite să explicăm şi să interpretăm procesele comunicării în viața de zi cu zi;
3. **capacități -** folosirea acestei cunoaşteri şi înțelegeri ca să ne facă capabili să comunicăm mai eficient.

Din ce în ce mai mulți oameni recunosc că a fi un comunicator eficient e o calitate. În trecut arta comunicării eficiente (capacitatea de a exprima ideile şi opiniile proprii şi înțelegerea lor de alți oameni) a fost gândită că se baza doar pe folosirea corectă a limbii. Dar studiul comunicării a mers dincolo de acest lucru şi a inclus folosirea "potrivită" atât a limbii cât şi a altor forme de comunicare. Arta de a comunica nu este un proces natural sau o abilitate cu care ne naştem. Noi învățăm să comunicăm. Orice comunicare implică creație şi schimb de înțelesuri. Aceste înțelesuri sunt reprezentate prin "semne" şi "coduri". Se pare că oamenii au o adevărată nevoie să "citească" înțelesul tuturor acțiunilor umane. Observarea şi înțelegerea acestui proces poate să ne facă să fim mai conştienți referitor la ce se întâmplă când comunicăm.

Fiecare dintre noi comunică datorită unei varietăți de nevoi şi scopuri: nevoi personale, scopuri sociale, necesități economice şi expresie artistică.

Cele **şase etape ce constituie structura oricărei activități de comunicare eficientă** nu sunt folosite întotdeauna în această ordine şi nici nu se exclud una pe alta.
Aceste etape sunt:
1. Analiza scopului şi auditorului
2. Documentarea (cercetarea)
3. Susținerea propriilor idei
4. Organizarea
5. Elaborarea şi redactarea(editarea într-o limbă vie)
6. Lupta pentru feed-back

Abilitatea de a comunica presupune şi abilitatea de a rezolva **conflictele de comunicare**.

Conflictul nu presupune în mod obligatoriu aspecte negative (ex. ceartă, tensiune), deci comunicarea eficientă nu înseamnă camuflarea conflictului. Acesta trebuie acceptat ca o parte firească a procesului de comunicare.
Se poate spune că un conflict apare atunci când atitudinea şi acțiunile unei persoane împiedică, distrage sau afectează într-un anumit mod o persoană în demersul ei de a atingere a unui scop.
Conflictul poate apărea oriunde, oricând, în orice situație.
A crea conflicte e uşor, mai greu este să le rezolvi.
Conflictele nerezolvate se soldează cu pierderi de timp şi energie.
Conflictele pot fi bazate pe neînțelegeri privind metodele folosite, scopurile prevăzute, procedurile administrative, delegarea responsabilității, principii şi valori morale, fapte, acțiuni.
Conflictele pot fi bazate pe dezacorduri de idei privind stilul personal, lupta pentru putere,amenințarea stimei de sine, gelozie, dispreț.

Stiluri de abordare a conflictelor:

- în rezolvarea unei situații de conflict este necesară uneori acceptarea metodei câştig-pierdere, adică una dintre părți primeşte ceea ce a cerut a fi rezolvat, iar partea cealaltă pierde;
- metoda pierdere-pierdere- deşi este greu de crezut că o astfel de soluție este eficientă, există situații când e cea mai eficientă soluție.

Compromisul este o formă a acestei metode de soluționare a conflictelor.
- a treia metodă de management al conflictelor este câştig-câştig. În astfel de situații scopul lor este de a lucra împreună pentru a ajunge la soluția cea mai eficientă.

Deşi pare greu de crezut **conflictul are şi efecte pozitive**:
- Creşte motivația pentru schimbare;
- Îmbunătățeşte identificarea problemelor şi a soluțiilor.
- Creşte coeziunea comună a unui grup după soluționarea comună a conflictelor;
- Creşte capacitatea de adaptare la realitate;
- Oferă oportunitatea de cunoaştere şi dezvoltarea de deprinderi;
- Dezvoltă creativitatea.

Dacă conflictul este negat, reprimat, camuflat sau soluționat de tipul câştigător-învins, acesta poate avea o serie de efecte negative:
- Scade implicarea în activitate;
- Diminuează sentimentul de încredere în sine;
- Polarizează pozițiile şi duce la formarea de coaliții;

Dificultăți în luarea deciziilor:

Oamenii fiind diferiți adoptă strategii diferite pentru rezolvarea confictelor. Aceste strategii se învață de obicei în copilărie şi par să funcționeze automat la un nivel "preconştient". Dacă ai abilitățile necesare, poți valorifica pozitiv conflictele. Primul pas în învățarea rezolvării problemelor este acela de a fi conştient de propriul mod de rezolvare a conflictelor. Stilul tău de raportare la conflict îți arată cum să acționezi de obicei în situații conflictuale. De obicei nu suntem conştienți de modul în care ne comportăm în situații conflictuale, acționând în mod spontan.Totuşi deoarece avem un stil dobândit prin învățare, putem să-l schimbăm prin achiziționarea unor noi moduri de moderare a conflictelor mai eficiente.

Este bine să cunoaştem câteva din **principiile de management al conflictelor:**

1. Menținerea unei relații pozitive pe perioada conflictului prin:ascultare activă, utiizarea întrebărilor deschise pentru

clarificarea mesajelor.
2. Diferențierea dintre evenimente, comportament şi interpretarea lor, evaluarea diferitelor opțiuni.
3. Focalizarea pe problemă, nu pe persoane, folosirea unor termeni specifici, comportamentali în descrierea situației şi generali, utilizarea unui limbaj adecvat.
4. Utilizarea comunicării directe, fără a reacționa cu propriile argumente, clarificarea întrebărilor, solicitarea informațiilor pentru înțelegerea situației , evitarea învinovățirii şi etichetării interlocutorului, evaluarea impactului conflictului asupra relației sau grupului.
5. Identificarea barierelor în rezolvarea conflictului.
6. Utilizarea deprinderilor de rezolvare de probleme în abordarea conflictului.

Este necesar să fii conştient de sentimentele tale în timpul conflictului şi după aceea şi de modul în care îl puteai preveni. Dacă dorim ca între noi, adulții şi copiii să aibă loc o comunicare eficientă va trebui să învățăm cum să ascultăm şi să luăm în considerare părerea copilului, chiar şi atunci când nu suntem de acord cu el. Una din căile de îmbunătățire a comunicării cu copiii ar fi aplicarea **limbajului responsabilității**. Formularea mesajelor la persoana I comunică copiilor modul în care comportamentul lor a fost deranjant. E foarte important ca emoțiile să fie comunicate copiilor fără a-l învinovăți: "M-a deranjat foarte tare faptul că..." şi nu formulări ca "Uite ce s-a întâmplat din cauză că tu nu ....." **Limbajul responsabilității se foloseşte atât pentru a comunica sentimentele pozitive cât şi pentru comunicarea lucrurilor sau situațiilor care ne deranjează**. Altfel spus trebuie să învățăm să comunicăm aservit.

Comunicarea asertivă s-a dezvoltat ca o modalitate de adaptare la situații conflictuale intrepersonale (Rees, Shan, 1991). Aservitatea este rezultatul unui set de atitudini şi comportamente învățate care au ca şi consecințe pe termen lung: îmbunătățirea relațiilor sociale, dezvoltarea încrederii în sine, respectarea drepturilor personale, formarea unui stil de viață sănătos, îmbunătățirea abilităților de luare de decizii responsabile, dezvoltarea abilităților de management al conflictelor (Rakos, 1991). **Asertivitatea este abilitatea de a nu exprima emoțiile şi convingerile fără a afecta şi ataca drepturile celorlalți;**

- asertivitatea în comunicarea reprezintă abilitatea de:
  - De comunicare directă, deschisă şi onestă, care ne face să avem încredere în noi şi să câştigăm respectul celor din jur;
  - De exprimare a emoțiilor şi gândurilor într-un mod în care ne satisfacem nevoile şi dorințelor ,fără a le deranja pe cele ale interlocutorului;
  - De a iniția, menține şi încheia o conversație într-un mod plăcut;
  - De a împărtăşi opiniile şi experiențele cu ceilalți;
  - De exprimare a emoțiilor negative, fără a te simți stânjenit sau a-l ataca pe celălalt;
  - De a solicita sau a refuza cereri;
  - De exprimare a emoțiilor pozitive;
  - Este modalitatea prin care copiii îşi dezvolta respectul de sine şi stima de sine;
  - Este modalitatea prin care adolescenții pot să facă față presiunii grupului şi să-şi exprime deschis opiniile personale;
  - Este recunoaşterea responsabilității față de ceilalți;
  - Este respectarea drepturilor celorlalte persoane.

Învățarea deprinderilor de asertivitate este facilitată de contrastarea ei cu cele două modele comportamentale opuse: pasivitatea şi agresivitatea.
Pasivitatea este un comportament care poate fi descris ca răspunsul unei persoane care încearcă să evite confruntările, conflictele, îşi doreşte ca toată lumea să fie mulțumită, însă fără a ține seama de drepturile sau dorințele sale personale; nu solicită ceva anume, nu se implică în câştigarea unor drepturi personale sau în apărarea unor opinii. Aceste persoane se simt rănite, frustrate, iritate, fără însă a încerca să-şi exprime nemulțumirile față de ceilalți.
Agresivitatea este o reacție comportamentală prin care îl blamezi pe celălalt şi îl acuzi pe celălalt, încalci regulile impuse de autorități,eşti insensibil la sentimentele celorlalți, rezolvi problemele prin violență,eşti sarcastic şi utilizezi adesea critica în comunicare.

Consecințele comportamentului asertiv sunt:
- Problema este discutată
- Drepturile tale sunt respectate

- Îți alegi tu activitatea
- Ai încredere în tine
- Recunoşti drepturile tale şi pe ale celorlalți

A învăța să comunicăm asertiv înseamnă să exprimăm cum ne simțim într-o situație.

Acest tip de comunicare poate fi folosit cu succes şi in cadrul comunicarii intre egali. Un alt avantaj al comunicării mesajelor la persoana I este că procesul de comunicare este mai complex datorită schimbului mai mare de informații. Odată ce noi vom folosi limbajul responsabilității sunt mari şanse ca şi colegii la rândul lor prin imitație să îl folosească. Fiecare copil, adolescent sau adult trebuie să conşientizeze drepturile asertive şi să facă apel la ele ori de câte ori este necesar.

CAPITOLUL III

TANARUL EUROPEAN

Este limpede si intr-un fel de inteles faptul ca notiunea de “educatie cetateneasca europeana” displace, si mai ales cea de “educatie cetateneasca”! Displace si este de inteles pentru asta induce in mintea noastra o ingradire a libertatii, inca o serie de reguli si norme venite peste cele deja accumulate. Mai mult decat atat, generatiile trecute au avut ca materie scolara “educatie cetateneasca” – o materie incarcata cu notiuni de marxism-leninism, cu un limbaj de lemn, cu reguli care nefiind intelese, nici nu erau urmate, cu norme ce accentuau mai mult indatoririle decat drepturile unui cetatean. Generatiile respective sunt cele care au educat actuala generatie de tineri, deci e firesc sa avem lacune in acest domeniu. Si nu doar lacune, ci si o justificata rezerva.

Intrand in contact direct sau indirect cu civilizatia europeana, aflam cu o usoara invidie ca in societatile statelor occidentale exista o anume ordine, o fireasca disciplina, un natural bun simt al cetatenilor si ne intrebam deseori de ce “acolo” se poate iar la noi, nu?! de ce ei au o alta mentalitate, un alt spirit civic, o alta atitudine fata de om si fata de societate.
Este clar ca nimeni, nici chiar ei, nu s-au nascut invatati iar mentalitatea nu este ereditara ci se formeaza, se invata, se educa. Tocmai aceasta educatie ne diferentiaza. Mentalitatea bunicilor, a parintilor, a educatorilor este transferata copiilor si tinerilor.

De aceea, consider ca este important ca in educatia scolara si familiala a tinerilor sa se puna un accent deosebit si pe formarea mentalitatii de cetatean roman si totodata european, pe dezvoltarea unei atitudini civice, nu numai necesare, dar si firesti.

Consider ca pentru a-i determina pe tineri, prin educatie, sa devina cetateni europeni demni si onesti, este timpul sa punem accent pe drepturile de care pot beneficia, drepturi care le confera libertate democratica, atat in tara cat si in Europa.

Cetatenia europeana – drepturile cetateanului european

Cetățenia europeană este relația oficială între un individ şi UE, relație ce defineşte apartenența acestuia/acesteia la Uniune. Ca cetățeni, indivizii au anumite drepturi, de exemplu pot lua parte la procesul de decizie alegându-şi reprezentanții. Introducerea unor drepturi comune pentru cetățenii europeni consolidează identitatea Uniunii şi ideea de solidaritate europeană. *Discriminarea pe motive de naționalitate nu este permisă în UE*.

Cetățenia europeană se adaugă cetățeniei naționale şi nu o înlocuieşte pe aceasta. Cetățenia europeană se dobândeşte automat de toți cetățenii statelor membre UE. Aceasta oferă indivizilor anumite drepturi şi privilegii în UE:

- **dreptul la libera circulație în celelalte state membre ale Uniunii**

Fiecare cetățean european are dreptul de a călători şi de a se stabili liber pe teritoriul oricărui stat membru pe o perioadă de maxim trei luni, doar prezentând paşaportul sau cartea de identitate națională; nu este nevoie de nici o altă formalitate. Măsuri temporare ce se aplică imediat după aderarea unui stat cer ca persoanele care doresc să rămână într-un alt stat membru pe o perioadă care depăşeşte trei luni, pentru a munci, de exemplu, să aibă nevoie de un permis de reşedință.

- **dreptul la vot şi dreptul de a candida la alegerile pentru Parlamentul European şi la alegerile locale în statul de rezidență**

Cetățenii europeni au dreptul să voteze şi să candideze în alegerile locale în statul de rezidență. Deoarece autoritățile locale joacă un rol fundamental în dezvoltarea cetățeniei europene, fiind cele mai apropiate de cetățeni, acest lucru este o realizare majoră pentru democrația europeană.

Cetățenii Uniunii au şi dreptul de a participa la alegerile pentru Parlamentul european în statul de rezidență. Fiecare stat membru hotărăşte asupra formulei în care au loc alegerile, dar toate respectă aceleaşi principii democratice de bază (vârsta de votare de 18 ani,

egalitatea între sexe, votul secret, mandat de cinci ani reînnoibil etc.). Ultimele alegeri europene au avut loc în 2004, iar următoarele vor avea loc în 2009. Între timp, cu ocazia aderării a două noi state membre, in anul 2007 au avut loc alegeri doar în acestea: în Bulgaria pe 20 mai şi în România în 11 noiembrie.

- **dreptul de a beneficia pe teritoriul unui stat terț de protecție consulară din partea autorităților diplomatice ale unui alt stat membru, în cazul în care statul din care provine nu are reprezentanță diplomatică sau consulară în statul terț respectiv**

Dacă propriul lor guvern nu are o misiune într-o țară terță pe care o vizitează, cetățenii europeni beneficiază de protecție din partea consulatului sau ambasadei oricărui alt stat membru UE. Această protecție constă în ajutor în cazuri de deces, boală sau accident, arest sau detenție, ajutorarea victimelor delictelor grave etc. Ambasada trebuie să trateze cetățeanul european ca şi cum ar fi cetățean al statului pe care îl reprezintă; aceasta acționează ca un canal de comunicare între cetățean şi statul său.

- **dreptul de petiție în fața Parlamentului European şi dreptul de a apela la Mediatorul european (European Ombudsman)**

Cetățenii şi rezidenții UE beneficiază de o modalitate simplă de a contacta instituțiile europene cu o cerere sau plângere: trimiterea unei petiții la Parlamentul european. O petiție trebuie să se refere la un subiect din sfera de activitate a Comunității Europene şi să privească direct pe autorul ei.

Orice locuitor al unui stat membru poate să trimită o plângere la Mediatorul european în caz de „administrare defectuoasă“ din partea instituțiilor şi organismelor comunitare. Spre deosebire de petițiile trimise Parlamentului european, cetățeanul nu trebuie să fie neapărat afectat personal de problema ce face subiectul plângerii către Mediator.

Cetățenii europeni mai au dreptul de a scrie instituțiilor europene în oricare din cele 23 de limbi oficiale ale Uniunii Europene şi să i se răspundă în acea limbă.

Cetatenia

Pentru ca cineva sa devina cetatean european (adaugat la cetatean roman) el trebuie sa fie mai intai cetatean cu drepturi si responsabilitati asumate.
Nu ma refer aici la sensul strict formal (scris in buletin), ci ma refer la sentimentul ca un om apartine unei comunitati, ca esti om al cetatii si ma refer la actiunile care ar trebui sa decurga din asta - de exemplu: sa faci curat in fata blocului, sa participi la viata politica in cunostinta de cauza, sa-ti ajuti semenul in nevoie, sa ai un comportament civilizat si de bun simt in societate, sa-i respecti pe cei din jur daca vrei sa fii respectat, sa oferi inainte de a pretinde. Un cetatean poate avea toate calitatile si defectele dar nu poate fi indiferent.!

Politica

In acceptiunea uzuala si generala, termenul "politica" ne duce cu gandul la ceea ce fac guvernantii, partidele, presedintele si, evident, ei sunt de vina pentru prostul mers al lucrurilor in viata si societatea noastra. Din aceasta cauza, termenul "politica" sau "a face politica" ii distanteaza pe majoritatea tinerilor, le inspira ceva rau si prost facut, pe unii ii revolta, iar altora le creaza chiar repulsie.
Fara a cauta in dictionare, trebuie inteles un lucru clar: politica este un mod de a administra ceva! Fiecare institutie, fiecare familie, fiecare grup social are politica sa de a actiona. Se vehiculeaza tot mai des expresii ca "politica firmei X are in vedere…" sau "politica grupului nostrum actioneaza in sensul…". Chiar si fiecare familie are politica sa: intr-o familie se serveste cina la ora 20, in alta fiecare mananca cand ii este foame; o familie pleaca in fiecare week-end din oras, o alta nu pleaca niciodata in concediu…Toate regulile, obiceiurile, activitatile repetitive agreate de majoritatea grupului duc la formarea unei politici. De aceea, tinerii nu au motiv sa fie speriati sau detasati de politica. Politica tarii in care traim este in fond modul administrarii ei! Daca nu ne place, daca nu suntem multumiti de aceasta politica, exista o singura cale de a o schimba. Aceasta cale este de a vota. Timp de 4 ani (durata unui mandat), politicienii isi aplica propria politica cu care putem sau nu sa fim de acord. Dar

singurul moment, singura actiune prin care fiecare cetatean isi exprima doleantele si prin care poate schimba ceva, este momentul in care voteaza. Daca se ignora acest moment, ce-i mai ramane cetateanului? Doar sa taca si sa se supuna. Ratand momentul cand putem vota, ratam dreptul de a-i alege pe cei care in urmatorii 4 ani ne pot face viata mai buna sau mai rea. Acum, la 18-19 ani, cand tinerii sunt protejati de "umbrela" scolii si a familiei, ei nu realizeaza importanta actiunii de a vota. Dar peste 2-3 ani cand singura lor "umbrela" ar putea fi doar societatea si politica ei, efectul votului lor ar putea avea importanta covarsitoare.

Tinerii europeni

Conform unui studiu recent european, interesul pentru politica in randul tinerilor variaza mult iar principalii factori ce ii influenteaza sunt scoala, familia si prietenii.

Anii entuziasmului politic – primii din decada '90, au trecut incarcati de revolte interioare si exterioare, personale si sociale, ani incarcati cu libertati pe care nu le stiam gestiona, dar cu dorinta de a evolua. Romantismul inceputului democratiei la noi s-a cam dus, la alegeri participa din ce in ce mai putini oameni, imaginea politicienilor este din ce in ce mai proasta, iar in randul tinerilor participarea la fenomenul politic este extrem de slaba. Este si aceasta o etapa a evolutiei, chiar daca pare a fi o stagnare. Orice insanatosire urmeaza unui punct de maxim al bolii. Ca mezini ai Europei, e timpul sa urmam exemplul celorlalte natiuni, ale caror tineri s-au implicat din ce in ce mai mult in politica ultimilor ani.

In Franta s-a reusit o mobilizare masiva a liceenilor si studentilor impotriva unei initiative guvernamentale pe piata muncii. in Italia (71%) si Finlanda (68%) se inregistreaza cele mai mari procentaje de tineri ce se considera apropiati de partidele politice. In celelalte tari europene, tinerii au mai multa incredere in organizatii nonguvernamentale de tipul Greenpeace sau Amnesty International decat in institutiile politice. Ei cred ca a lucra pentru un ONG este mult mai de dorit decat a face acest lucru pentru un partid politic. Dar si asa, startul este foarte bun, insemnand implicarea lor in viata sociala, insemnand interesul lor pentru comunitate. Varsta cuprinsa intre 15 – 25 ani fiind dificila si definitorie in formarea personalitatii, in alegerea optima a unui drum, nu reprezinta momentul ideal pentru accederea la un partid politic, dar reprezinta un bun moment pentru

angrenarea / cooptarea tinerilor in zona responsabilizarii sociale si, implicit, a celei politice.

Un studiu efectuat in Uniunea Europeana a aratat ca scoala, parintii si prietenii influenteaza comportamentul politic. Scoala reprezinta mediul ideal prin intermediul caruia tinerii pot fi constienti de importanta aportului lor in domeniul politicii, studiul identificand ca foarte importante in acest sens participarea la asociatiile studentesti sau chiar simplele discutii politice in timpul orelor. S-a concluzionat si ca, pe langa scoala, cercul de prieteni, precum si parintii, joaca un rol egal in formarea interesului pentru politica. Interesanta este constatarea ca aceia care aleg sa se informeze cu ajutorul internetului sau prin intermediul ziarelor sunt mai activ politic si prezinta un mai mare interes pentru politica decat aceia ce prefera televizorul.

Dreptul, onoarea si libertatea de a vota

Titlul poate parea emfatic si exagerat, dar daca cineva dintre noi ar avea varsta de 300 de ani, ne-ar putea povesti cate lupte s-au dus in acest rastimp pentru a putea fi castigat *dreptul de a vota.* Daca n-ar fi fost important, nu s-ar fi intamplat. Sute de ani, considerati ca fiind de "civilizatie", persoanele "inferioare" nu aveau drept de vot – femeile, negrii, metisii, cei lipsiti de avere. Femeile si-au capatat acest drept abia in sec.XX, in Australia in 1902 iar femeile din Franta abia din 1944.

Faptul ca dreptul la vot a fost acordat atat de tarziu si cu atat de mare greutate, zbateri si lupte, demonstraza faptul ca exercitarea votului este extreme de importanta sistemul socio-politic al unui stat. In zilele noastre, obisnuiti cu acest drept si mai ales saturati de obligativitatea de a vota din anii comunismului, minimalizam sau ignoram dreptul la vot. In mod cert, daca azi ne-ar fi interzisa aceasta libertate, am lupta din rasputeri pentru obtinerea ei.

De aceea, tinerii vor fi educati si incurajati sa participle la vot, actiune care ii plaseaza intr-un cadru social de egalitate cu semenii lor si, mai mult decat atat, acest drept de vot reprezinta increderea societatii in discernamantul lor.

CAPITOLUL IV

VIITORUL E AL TAU - VOTEAZA!!!

Alegeri – considerații generale

1. Fundamentele sufragiului universal

Ideea selectării conducătorilor prin exprimarea voinței membrilor colectivității a apărut şi a fost larg răspândită în lumea antică. Desemnării prin tragere la sorți a conducătorilor sau, în general, a celora care urmau să "gestioneze" treburile cetății greceşti (unde se considera că oricine este cetățean, din moment ce deține această calitate, este apt de a ocupa orice funcție publică) i s-a găsit ca alternativă alegerea acestora prin vot. Această practică a putut fi întâlnită şi în Imperiul Roman, în unele momente şi locuri. Peste secole, ea a fost instaurată în anumite zone ale lumii, fiind impusă:

- de formarea statelor naționale, conduse de anumite instituții cu putere de decizie (decizia prin votul tuturor cetățenilor, ca în *polis*-urile greceşti a devenit imposibilă, datorită comunităților incomparabil mai mari în cadrul cărora urmau să se ia deciziile);

- de nevoia puterii de a se sprijini, mai ales în momentele de criză, pe supuşii săi.

Este de menționat faptul că în perioada feudală, legitimitatea dată de ereditate a respins ideea desemnării conducătorilor comunității şi a stabilirii căilor de urmat prin vot. Au existat, însă, şi excepții de la această regulă, printre acestea putându-se menționa şi situația existentă, în anumite perioade, în cele 3 țări româneşti în care domnitorii erau aleşi de către boieri – în Țara Românească şi în Moldova, respectiv de către Dietă – în Transilvania.

Necesitatea sufragiului apare acolo unde se acceptă faptul că omul, ca ființă socială, trăieşte în colectivități a căror coeziune nu rezultă dintr-o cauză superioară indivizilor, ci din voințele acestora.

2. Funcțiile sufragiului universal

a. Asigurarea legitimității

Cu excepția câtorva principate teocratice şi / sau autocratice, ansamblul națiunilor afirmă, cel puțin la nivelul teoriei, că orice regim trebuie să rezulte din aprobarea cetățenilor.

b. Asigurarea unui mecanism de refacere a structurilor sociale şi politice.

Sufragiul universal asigură, în mod periodic, cadrul de manifestare a conflictelor de opinie (limitate) şi mecanismul de schimbare a persoanelor aflate în funcții de conducere, dar şi a politicilor. Consultarea electorală are drept consecință temperarea unui eventual proces prea accelerat de schimbare. Astfel, sufragiul universal reglează o politică de esență reformistă şi de aceea este criticat de revoluționari, care îl suspendă, introducându-l însă în practica politică a statului doar după ce schimbarea a fost efectuată.

c. Structurarea legăturii dintre guvernanți şi guvernați şi a modului în care guvernații îi aleg (înlocuiesc) pe guvernanți

Există 3 puncte de vedere cu privire la relația care ar trebui să existe între cele două "părți" pe perioada mandatului, puncte de vedere care implică 3 tipuri de mandate:

- mandatul reprezentativ care corespunde concepției clasice conform căreia deputatul ales de către o circumscripție electorală reprezintă întreaga națiune, în exercitarea mandatului său el nefiind legat de opiniile alegătorilor săi (un fel de delegare totală a puterii);

- mandatul imperativ care presupune o adecvare exactă între aspirațiile alegătorilor şi pozițiile aleşilor, cu posibilitatea revocării acestora din urmă de către cei dintâi;

- mandatul semireprezentativ, reprezentând o cale de mijloc între cele două modele enumerate mai sus, care este legat de creşterea gradului de conştientizare a electoratului, ceea ce îi permite acestuia să exercite o anume influență asupra reprezentanților aleşi.

3. Caracteristicile sufragiului democratic

In prezent se desfăşoară alegeri în aproape toate statele lumii, dar nu peste tot ele sunt democratice. Jeane Kirkpatrick – om de ştiință şi ambasador al Statelor Unite ale Americii pe lângă Organizația Națiunilor Unite a oferit o definiție a alegerilor democratice, pentru a le deosebi de alegerile nedemocratice. Conform acestei definiții, alegerile democratice "…au caracter de întrecere, sunt periodice, generale, definitorii; ele sunt alegeri prin care cei care urmează să ia hotărâri în cadrul unui guvern sunt selecționați de către cetățeni care se bucură de o libertate amplă de a critica guvernul lor, de libertatea de a publica poziția lor critică şi de a propune alternative".

Semnificația fiecăreia dintre cele 4 caracteristici este următoarea:

a. Alegerile democratice au caracter de întrecere

Formațiunile politice de opoziție trebuie să se bucure de libertatea cuvântului, de libertatea de întrunire şi mişcare, astfel încât să se poată adresa alegătorilor şi pentru a putea formula, în mod deschis, critici la adresa guvernului şi a prezenta politici alternative. In general, este acceptat faptul că partidul aflat la putere dispune, în pregătirea confruntării electorale, de avantaje conferite de această postură: miniştrii săi pot lua, în preajma alegerilor, unele măsuri (adeseori populiste) în favoarea unor categorii sociale, parlamentarii şi, în special, miniştrii lor, sunt mai mediatizați decât reprezentanții partidelor de opoziție, etc. Ceea ce este de neacceptat însă, este ca opoziția să nu aibă acces la posturile de radio şi televiziune,

întrunirile şi celelalte acţiuni ale ei să fie deranjate sau obstrucţionate.

b. Alegerile democratice au caracter periodic

Sistemele democratice trebuie să vegheze la propria perpetuare. In consecinţă, ele nu pot alege dictatori sau preşedinţi pe viaţă. Demnitarii aleşi sunt răspunzători faţă de cei care i-au ales, iar pentru a putea să ocupe o anumită funcţie, ei trebuie să-şi reînnoiască periodic mandatul prin votul pe care îl primesc de la alegători. Aceasta înseamnă că demnitarii aleşi la un moment dat trebuie să accepte riscul de a nu mai fi aleşi la următoarele alegeri.

c. Alegerile democratice sunt generale

Acest aspect este legat de necesitatea universalităţii votului (subiect tratat şi într-unul din capitolele următoare). Conform normelor internaţionale actuale, un guvern ales de un grup mic, elitist, nu este considerat democratic, chiar dacă modul în care acesta funcţionează pare a fi democratic.

d. Alegerile democratice sunt definitorii

In urma alegerilor democratice trebuie să rezulte, în mod mai mult sau mai puţin direct, conducerea guvernului şi, implicit componenţa acestuia. Alegerile care nu au nici o influenţă asupra entităţii care urmează să deţină şi să exercite puterea nu au rost, ele găsindu-şi justificarea numai în regimurile dictatoriale.

4. Dreptul de a alege

Dreptul de a alege a cunoscut, de-a lungul timpului, diferite forme şi limitări. Începând cu mijlocul secolului trecut şi până în prezent, regimurile democratice din ţările în care astfel de regimuri au existat şi există, au iniţiat o serie de reforme având ca rezultat eliminarea multora dintre restricţii. Astfel încât, în ultimele decenii s-a conturat un set de caracteristici ale modului în care cetăţenii dintr-o ţară capătă şi îşi exercită dreptul de a alege, caracteristici care, în accepţiunea unei mari părţi a teoreticienilor democraţiei, dar şi a

principalelor instituții internaționale, trebuie îndeplinite pentru ca alegerile din țara respectivă să fie considerate democratice. In continuare este abordată fiecare dintre aceste caracteristici.

4.1. Universalitatea votului

Aceasta este o caracteristică care arată că votul trebuie să aparțină tuturor cetățenilor, cu condiția îndeplinirii unor condiții minimale care țin de cetățenie, de vârstă, de drepturile civile şi cetăţeneşti. Opusul votului universal este votul selectiv pe baze cenzitare şi de capacitate.

Votul cenzitar este votul la care au dreptul anumiți cetățeni, selectați pe baza censului de avere, censului de impozit, de domiciliu, a censului de sex, de vârstă, profesional, etc.

- Censul de avere, care a fost, de-a lungul timpului, cel mai răspândit cens electoral, presupune dobândirea calității de alegător doar de către cetățenii care dețin o anumită avere. Era întâlnit, în secolele XVIII şi XIX în mai multe țări europene.
  In Franța, a fost introdus, anulat şi reintrodus de câteva ori într-o perioadă de doar ceva mai mare de jumătate de secol. Bunăoară, el poate fi întâlnit în Constituția franceză de la 1791, dispare în 1793, revine prin Constituția din 1795. După perioada lui Napoleon, este prevăzut în Constituția de la 1814 (la un nivel foarte ridicat), pentru ca apoi să fie atenuat în 1830 şi să fie iarăşi desființat în 1848.

  In Anglia, până în anul 1832, pentru a fi alegător, cetățeanul trebuia să fie posesorul unui anumit fel de proprietate. Începând din acel an, au început o serie de reforme electorale între care, cea din 1867 a făcut ca, pe lângă cei cu avere, să capete drept de vot şi cei care ocupau, cu orice titlu, o casă de locuit sau o parte din ea, dar formând o locuință separată. In urma reformelor din 1918 şi 1928, a fost eliminat votul cenzitar.

  In România, votul cenzitar a întâlnit anumite forme. Constituția din 1866 împărțea corpul electoral în 4 colegii, în funcție de avere. Fiecare dintre aceste colegii alegea un număr de deputați, cel mai mare în cazul colegiului 1 (format din alegătorii

deținând averile cele mai mari) şi cel mai mic în cazul colegiului 4 (al celor mai săraci). In urma modificărilor aduse la Constituție în 1884, numărul colegilor s-a redus la 3. Acest procedeu aducea atingere nu atât principiului universalității votului, cât, aşa cum este arătat într-unul din capitolele următoare, principiului “egalității” votului.

- Censul de domiciliu exclude de la dreptul de a vota cetățenii care nu domiciliază o
anumită perioadă de timp în localitatea unde votează. Acest cens aduce atingere universalității votului cu atât mai mult cu cât perioada de domiciliere impusă este mai mare.

- Censul de sex este un un tip de cens de asemenea cu o arie mare de răspândire. El presupune înlăturarea femeilor de la exercitarea dreptului la vot. Prima țară care a înlăturat acest cens a fost Noua Zeelandă, în 1909. In Anglia censul de sex a dispărut în 1918, în Belgia în 1919, în Franța în 1944, în Elveția în 1971. România, care a înlăturat censul de sex în 1918, s-a numărat printre primele țări care au procedat la această măsură.

- Censul de vârstă se referă la existența unei limite minime vârstă, exagerat de ridicată, până la care oamenii nu pot vota. Spre exemplu, conform Constituției române din 1938, pentru alegerea Adunării Deputaților votau doar cei care aveau 30 de ani împliniți, iar pentru alegerea Senatului votau cei în vârstă de cel puțin 40 de ani. In momentul de față în marea majoritate a țărilor această limită de vârstă este de 18 ani, fiind şi țări, mai puține însă, în care limita este de 21 de ani.

- Censul profesional presupune excluderea de la vot a persoanelor având anumite profesii sau ocupații. In cele mai multe țări care au practicat sau practică acest cens, persoanele excluse de la vot pe acest criteriu sunt militarii de carieră, polițiştii, militarii în termen ş.a.

Votul capacitar este votul la care au dreptul doar alegătorii care dovedesc un anumit grad de instruire. SUA, spre exemplu, au impus oamenilor, până în anul 1965, condiția de a şti să citească şi să scrie în limba engleză, pentru a avea drept de vot.

In România, legea electorală din 1939 acorda dreptul la vot doar “ştiutorilor de carte”.

4.2. Egalitatea votului

Este o cerință care rezultă din principiul egalității în drepturi a cetățenilor fără deosebire de rasă, naționalitate, limbă, religie, sex, origine socială, etc. Egalitatea votului este asigurată dacă:

- fiecare cetățean are dreptul la acelaşi număr de voturi ca şi ceilalți, pentru alegerea aceleiaşi structuri;

- votul fiecărui cetățean are aceeaşi putere cu cel al celorlalți, în sensul că pentru fiecărui reprezentant ales îi corespunde acelaşi număr de alegători ca şi celorlalți;

Există o serie de procedee care au fost folosite de-a lungul timpului, din diferite rațiuni, şi care aduc atingere acestui principiu. Aceste procedee sunt prezentate în cele ce urmează.

“Geografia electorală” este numit procedeul prin care, pentru alegerea aceluiaşi număr de reprezentanți, se stabilesc circumscripții electorale inegale ca număr de locuitori / alegători. Motivul pentru care se foloseşte acest procedeu este de a dezavantaja partidele politice adversare ale forțelor aflate la putere, prin diminuarea puterii de vot a cetățenilor care locuiesc în zone în care partidele respective se bucură de suport electoral consistent. Unui reprezentant ales într-una din acele zone îi va reveni un număr de alegători mai mare decât îi revine unui reprezentant ales într-un “fief” al partidelor aflate la putere.

Colegiile electorale se pot stabili pe bază de diverse criterii cum ar fi cel de avere sau de profesiune, în scopul de a da o pondere mai mare votului anumitor categorii de alegători (cum ar fi alegătorii mai înstăriți sau cei cu un grad ridicat de instruire). Acest lucru se realizează prin stabilirea unei rate de reprezentare în cadrul colegiilor “privilegiate” mai mici decât cea din colegiile categoriilor dezavantajate (acelaşi număr de alegători alege un număr mai mare de reprezentanți în primul caz decât în al doilea).

Votul plural este un procedeu potrivit căruia, în cadrul aceleaşi circumscripţii electorale, unii alegători dispun de mai multe voturi pentru alegerea aceleaşi structuri. Criteriile pe baza cărora se stabilesc care anume dintre alegători se bucură de acest avantaj pot fi legate de avere, nivel de instruire, etc.

Votul multiplu presupune ca alegătorul să dispună, pentru alegerea aceleaşi structuri, de mai multe voturi, dar în circumscripţii electorale diferite. Spre exemplu, în baza Constituţiei române din 1923, un profesor universitar putea avea până la 4 voturi: unul în circumscripţia sa electorală, unul pentru alegerea reprezentantului universităţii în Senat, unul dacă era membru într-un consiliu comunal şi încă unul dacă era membru ale unei camere de industrie şi agricultură.

Prima electorală este un procedeu utilizat de regulă pentru a se facilita formarea unei majorităţi stabile care să susţină guvernul şi constă în atribuirea unui plus de mandate partidului care obţine în alegeri un anumit procent de voturi. Spre exemplu, în România, conform Constituţiei din 1926, partidul care obţinea 40% din totalul voturilor pe ţară primea 50% din totalul fotoliilor parlamentare. Celelalte 50% din mandate se împărţeau, proporţional cu voturile obţinute, între celelalte partide. Inegalitatea provine din faptul că 40% dintre alegători aleg 50% dintre demnitari, în timp ce ceilalţi 60% dintre alegători aleg tot 50% dintre reprezentanţi.

4.3. Caracterul direct al votului

Acest aspect se referă la faptul că alegătorii îşi exprimă personal, ci nu prin intermediul unor intermediari, preferinţa pentru anumiţi candidaţi. Votul indirect se practică şi în prezent în numeroase ţări. Spre exemplu, în Franţa, Senatul este ales prin intermediul unor colegii departamentale, iar în Germania, membrii *Bundesrat*-ului (Camera superioară a Parlamentului) sunt aleşi de parlamentele landurilor.

In România, votul indirect a fost practicat în perioada aflată sub imperiul Constituţiei din 1866, în cadrul colegiului IV (al păturii celei mai sărace).

4.4. Caracterul secret al votului

In măsura în care acest caracter este respectat, alegătorul are posibilitatea de a-şi manifesta în mod liber opțiunea cu privire la anumiți candidați, fără a fi influențat de presiunea anumitor persoane, presiune sub care s-ar putea afla dacă acele persoane ar cunoaşte felul cum votează alegătorul în cauză.

Opusul votului secret este votul public, folosit, spre exemplu, în Anglia până în 1872, în Prusia până în 1920 ş.a. In România, votul public a fost folosit la plebiscitul pentru adoptarea Constituției din 1938 (care punea capăt sistemului parlamentar), când cetățenii care s-au pronunțat împotriva ei au fost puşi în situația de a semna o declarație oficială. De altfel, acesta este motivul principal pentru care s-au înregistrat doar 5.000 de voturi "contra".

4.5. Caracterul liber al exprimării votului

Se poate spune că votul este liber exprimat atunci când alegătorii pot decide să-şi exprime votul sau să nu facă acest lucru, iar în cazul în care decid să voteze, să-şi poate manifesta liber opțiunea pentru un candidat sau pentru o listă de candidați.

Există țări care au folosit sau folosesc votul obligatoriu, printre acestea numărându-se, în prezent, Belgia, Grecia, Luxemburg.

In ceea ce priveşte România, Constituțiile din 1923 şi 1938 au prevăzut votul obligatoriu.

Instituții pentru care se votează în România

1. Consiliul local şi Primarul

a) Consiliul local

Consiliul Local are inițiativa şi hotărăşte, cu respectarea legii, în problemele de interes local, cu excepția celor care sunt date prin lege în competența altor autorități publice.

Consiliul Local poate fi dizolvat prin hotărâre a guvernului, la propunerea motivată a prefectului, în cazul în care hotărârile Consiliului contravin intereselor generale ale statului, încalcă ordinea de drept sau compromit interesele comunei sau oraşului.

Consiliul Local este ales pe o perioadă de 4 ani. Din rândul consilierilor sunt aleşi viceprimarii. Totodată la şedințele Consiliului Local participă de drept primarul şi secretarul municipiului.

Şedințele Consiliului Local sunt publice, cu excepția celor în care consilierii locali prezenți decid, prin majoritate simplă de voturi, să se desfăşoare cu uşile închise.

Şedințele Consiliului Local se desfăşoară lunar (şedințe ordinare) la cererea primarului sau în şedințe extraordinare de câte ori este nevoie, la cererea primarului sau a cel puțin o treime din numărul consilierilor aleşi. Şedințele sunt legal constituite dacă este prezentă majoritatea consilierilor.

În cadrul fiecărei şedințe se alege din rândul consilierilor un preşedinte al şedinței care va conduce lucrările. Ordinea de zi se aduce la cunoştința locuitorilor oraşului prin presa locală sau prin alt mijloc de publicitate.

b) Principalele Atribuții ale Consiliului Local
(Conform Legii 69 / 1991 a administrației publice locale)

- aprobă studii, prognoze orientative şi programe de dezvoltare economico – socială, de organizare şi amenajare a teritoriului(Art. 20, lit. c);

- aprobă bugetul local, formarea, administrarea şi executarea acestuia;

- stabileşte impozite şi taxe locale, precum şi taxe speciale, pe timp limitat, în condițiile legii (Art. 20, lit. g);
- administrează domeniul public şi privat al comunei ori al oraşului şi exercită drepturile prevăzute de lege cu privire la regiile autonome pe care le-a înființat (Art. 20, lit. g);

- înfiinţează instituţii şi agenţi economici de interes local; hotărăşte asupra concesionării sau închirierii de bunuri sau de servicii publice de interes local, precum şi asupra participării, cu capital sau bunuri, la societăţi comerciale pentru realizarea de lucrări şi servicii de interes public local, în condiţiile legii (Art. 20, lit. h);

- organizează servicii publice de gospodărie comunală, transport local, reţele edilitare şi altele, în condiţii de eficienţă şi operativitate, şi asigură buna funcţionare a acestora (Art. 20, lit. l);

- aprobă, în condiţiile legii, planurile de organizare şi de dezvoltare urbanistică a localităţilor din componenţa unităţilor administrativ-teritoriale, precum şi de amenajare a teritoriului şi măsurile necesare realizării acestora; aprobă, potrivit competenţelor legale, documentaţiile tehnico-economice pentru lucrările de investiţii de interes local şi asigură condiţiile necesare realizării lor, la termen şi în condiţii de calitate (Art. 20, lit. m);

- asigură, în cadrul competenţelor sale, condiţiile necesare bunei funcţionări a instituţiilor de învăţământ, sanitare, de cultură, de tineret şi sport, potrivit legii (Art. 20, lit. n);

- acţionează pentru refacerea şi protecţia mediului înconjurător în scopul creşterii calităţii vieţii; contribuie la protecţia şi conservarea monumentelor istorice şi de arhitectură a parcurilor şi rezervaţilor naturale (Art. 20, lit. p)

- asigură apărarea ordinii publice, respectarea drepturilor şi a libertăţilor fundamentale ale cetăţenilor (Art. 20, lit. t);

c) Primăria

Primarul, viceprimarii şi secretarul împreună cu aparatul propriu al Consiliului Local constituie primăria, o instituţie publică cu activitate permanentă care aduce la îndeplinire hotărârile Consiliului Local. Primăria soluţionează problemele curente ale colectivităţilor locale în care funcţionează.

Primarul este ales de către cetăţeni, în mod direct, pentru o perioadă de 4 ani.

d) Principalele atribuţii ale Primarului

Atribuţiile exercitate în mod direct de către Primar, conform Legii administraţiei publice locale, sunt următoarele:

- asigură respectarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale cetăţenilor, a prevederilor Constituţiei şi legilor ţării, ale decretelor Preşedintelui României, ale Hotărârilor Guvernului, ale actelor emise de ministere şi alte autorităţi ale administraţiei centrale, ale hotărârilor Consiliului Judeţean;

- asigură executarea hotărârilor Consiliului Local. În cazul în care apreciază că o hotărâre a acestuia este ilegală, în termen de 3 zile de la data luării la cunoştinţă sesizează pe prefect;

- poate propune Consiliului Local consultarea populaţiei prin referendum, cu privire la problemele locale de interes deosebit, şi pe baza hotărârii Consiliului, ia măsuri pentru optimizarea acestei consultări;

- prezintă consiliul, anual sau de câte ori este nevoie, rapoarte privind starea economică şi socială a comunei sau oraşului;

- întocmeşte proiectul bugetului local şi contul de încheiere a exerciţiului bugetar şi le supune aprobării Consiliului Local;

- asigură ordinea publică şi liniştea locuitorilor, prin intermediul gardienilor publici şi cu ajutorul jandarmeriei, poliţiei, pompierilor şi apărării civile, care au obligaţia să răspundă solicitărilor sale, în condiţiile legii;

- ia măsuri de interzicere sau de suspendare a spectacolelor, reprezentaţiilor sau a altor manifestări publice care contravin ordinii de drept ori atentează la bunele moravuri, la ordinea şi liniştea publică;

- emite avizele, acordurile şi autorizațiile prevăzute de lege;

e) Relațiile dintre Primar şi Consiliul Local

În ceea ce priveşte raporturile dintre Primar şi Consiliul Local, trebuie reținute următoarele:

- consiliul Local este autoritatea decizională, în timp ce Primarul este autoritatea executivă;

- primarul este obligat să pună la dispoziția consilierilor, la cererea acestora, în termen de cel mult 15 zile, conform regulamentului de funcționare a consiliului local, informațiile necesare îndeplinirii mandatului;

2. Consiliul Județean

Consiliul județean se compune din consilieri, care sunt aleşi prin vot direct, pentru o perioadă de 4 ani, pe circumscripții electorale reprezentând județele, pe baza scrutinului pe listă.

Numărul consilierilor fiecărui consiliu județean se stabileşte prin ordin al prefectului, în raport cu populația județului existentă la 1 ianuarie al anului în care au loc alegerile.

Incepand cu alegerile din 2008, Presedintele Consiliului Judetean este ales de către cetățeni, în mod direct, pentru o perioadă de 4 ani.

a) Principalele atribuții ale Consiliului Județean

- Alege dintre consilieri şi eliberează din funcție: preşedintele, vicepreşedinții şi delegația permanentă a Consiliului județean, în condițiile legii.

- Coordonează activitatea consiliilor locale, în vederea realizării serviciilor publice de interes județean.
- Organizează şi conduce serviciile publice județene; aprobă regulamentele de funcționare a acestora.

- Adoptă bugetul județean şi contul de încheiere a exercițiului bugetar.

- Asigură construirea, întreținerea şi modernizarea drumurilor de interes județean.

- Stabileşte impozite şi taxe județene, precum şi taxe pe timp limitat, în condițiile legii.

- Concesionează sau închiriază servicii publice județene.

- Înființează instituții social-culturale, asigură buna lor funcționare.

3) Parlamentul

În Constituția României, adoptată în 1991, este precizat faptul că Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român şi unica autoritate legiuitoare a țării. Parlamentul este alcătuit din Camera Deputaților şi Senat.

Incepand cu anul 2008, atât deputații, cât şi senatorii, sunt aleşi prin vot uninominal, de către cetățeni, la nivelul colegiilor electorale reprezentând județele şi Municipiul Bucureşti. Durata mandatului lor este de 4 ani.

a) Principalele atribuții ale Parlamentului

- aprobă componența Guvernului şi revocă guverne (prin moțiuni de neîncredere sau moțiuni de cenzură);

- aprobă programul Guvernului;
- adoptă legi;
- aprobă ordonanțele emise de Guvern.

Potrivit Constituției şi legilor, Parlamentul poate controla:

- activitatea Consiliului Suprem de Apărare a Țării;
- execuția bugetară, cu prilejul aprobării contului de încheiere a exercițiului bugetar;
- activitatea Băncii Naționale şi a Curții de Conturi;
- activitatea Serviciului Român de Informații, etc.

c) Procesul legiferării în România (Titlul III, Cap. I, Secțiunea 3 din Constituția României)

Potrivit art. 72, alin.(1) din Constituție, Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice şi legi ordinare.

Inițiativa legislativă aparține Guvernului, deputaților, senatorilor, precum şi unui număr de cel puțin 250.000 de cetățeni cu drept de vot (art. 73, alin. (1) din Constituție). Cetățenii care îşi manifestă dreptul la inițiativă legislativă trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare din aceste județe sau în municipiul Bucureşti trebuie să fie înregistrate cel puțin 10.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative. In cazul legilor constituționale, aceste cifre se dublează.

Nu pot face obiectul inițiativei legislative a cetățenilor problemele fiscale, cele cu caracter internațional, amnistia şi grațierea. Guvernul îşi exercită inițiativa legislativă prin transmiterea proiectului de lege către una din Camere. Deputații, senatorii şi cetățenii care exercită dreptul la inițiativă legislativă pot prezenta propuneri legislative numai în forma cerută pentru proiectele de legi. Propunerile legislative se supun întâi adoptării în Camera în care au fost prezentate.

Legile organice şi hotărârile privind regulamentele Camerelor se adoptă cu votul majorității membrilor fiecărei Camere. Legile ordinare şi hotărârile privind regulamentele Camerelor se adoptă cu votul majorității membrilor prezenți din fiecare Cameră. La cererea guvernului sau din proprie inițiativă, Parlamentul poate adopta proiecte de legi sau propuneri legislative cu procedură de urgență, stabilită potrivit regulamentului fiecărei Camere.

Proiectele de legi sau propunerile legislative adoptate de una din Camere se trimit celeilalte Camere a Parlamentului. Dacă aceasta respinge proiectul de lege sau propunerea legislativă, ele se trimit, pentru o nouă dezbatere, Camerei care le-a adoptat. O nouă respingere este definitivă.

Dacă una din Camere adoptă un proiect sau o propunere legislativă într-o redactare diferită de cea aprobată de cealaltă Cameră, preşedinții camerei vor iniția, prin intermediul unei comisii paritare, procedura de mediere. În cazul în care comisia nu ajunge la un acord sau dacă una din Camere nu aprobă raportul comisiei de mediere, textele aflate în divergență se supun dezbaterii Camerei Deputaților şi Senatului, în şedință comună, care vor adopta textul definitiv cu votul majorității, după cum este prevăzut anterior.

Legea se trimite spre promulgare Preşedintelui României. Promulgarea legii se face în termen de cel mult 20 de zile de la primire. Înainte de promulgare, Preşedintele poate cere Parlamentului, o singură dată, reexaminarea legii.

d) Raporturile Parlamentului cu Guvernul

Guvernul şi celelalte organe ale administrației publice, în cadrul controlului parlamentar al activității lor, sunt obligate să prezinte informațiile şi documentele cerute de Camera Deputaților, de Senat sau de comisiile parlamentare, prin intermediul preşedinților acestora. În cazul în care o inițiativă legislativă implică modificarea prevederilor bugetului de stat sau a bugetului asigurărilor sociale de stat, solicitarea informării este obligatorie. Membrii Guvernului au acces la lucrările

Parlamentului. Dacă li se solicită prezența, participarea lor este obligatorie.

Guvernul şi fiecare dintre membrii săi sunt obligați să răspundă la întrebările sau la interpelările formulate de deputați sau de senatori. Camera Deputaților sau Senatul pate adopta o moțiune prin care să-şi exprime poziția cu privire la problema ce a
făcut obiectul interpelării.

4) Preşedintele

a) Rolul Preşedintelui României:
Preşedintele republicii reprezintă statul român şi este garantul independenței naționale şi a integrității teritoriale (art.80 din Constituție). Totodată, preşedintele "veghează la respectarea Constituției şi la buna funcționare a autorităților publice", această formulare dându-i posibilitatea de a superviza activitatea tuturor organelor statului, inclusiv a parlamentului şi a justiției, influențând echilibrul puterilor.

b) Responsabilitățile preşedintelui:

- Numeşte primul-ministru şi guvernul pe baza votului de încredere acordat de parlament.

- Declanşează procedura referendumului atunci când se consideră că poporul trebuie să-şi exprime voința direct cu privire la anumite probleme de interes național.

- Îndeplineşte atribuțiile de comandant suprem al forțelor armate şi de preşedinte al Consiliului Suprem de Apărare a țării.

- Propune directorul Serviciului Român de Informații, care ulterior este numit de Parlament.

- Poate suspenda din funcție miniştrii, dacă s-a cerut urmărirea lor penală.

- Face numiri pentru funcțiile publice.

3.

- Poate acționa în cele mai multe dintre cazuri fără să aibă nevoie de concursul şefului Guvernului, în conformitate cu prevederile Constituției din 1991.

- Poate dizolva Parlamentul dacă acesta nu a acordat votul de învestitură guvernului în termen de 60 de zile de la prima solicitare, dar numai după respingerea a două solicitări de învestitură, conform art. 89 din Constituție.

Referitor la răspunderea prezidențială, preşedintele răspunde în fața poporului, iar din punct de vedere penal nu răspunde decât pentru înaltă trădare, termen care nu este definit cu exactitate în Constituție.

Tipuri de sisteme electorale

1. sisteme majoritare;
2. sisteme proporționale;
3. sisteme mixte.

1. **Sistemele majoritare uninominale –** sistemele pe baza cărora, la nivelul unei circumscripții electorale este ales un singur candidat (Practicat in Romania incepand cu alegerile din anul2008).

2. **Sistemele proporționale** sunt acele sisteme care asigură, la nivelul fiecărei circumscripții electorale, o reprezentare a partidelor în forurile alese, proporțională (cu aproximare mai mică sau mai mare) cu suportul electoral de care se bucură partidele respective la nivelul circumscripției**.** (Practicat si in Romania pana la alegerile din 2008).

3. **Sistemele mixte** sunt sistemele care îmbină reprezentarea majoritară la nivelul unor circumscripții cu reprezentarea proporțională la nivelul altor circumscripții, fapt care implică, în

mod automat, combinarea scrutinului de listă cu scrutinul uninominal.

Această formulă a fost consacrată în RFG, după cel de-al doilea război mondial, fiind mai târziu preluată, într-o formă mai mult sau mai puţin asemănătoare în ţări ca: Albania, Bulgaria (care, între timp, a renunţat la acest sistem), Croaţia, Federaţia Rusă, Iugoslavia, Lituania. Ultima ţară, până în prezent, care a preluat acest sistem (în urma unui referendum) este Italia (în 1994).

1. Avantaje şi dezavantaje ale diferitor tipuri de scrutin

Sisteme electorale	Avantaje	Dezavantaje
Sistemul majoritar uninominal	• Asigură o bună relaţie a alegătorilor cu aleşii; • Chiar dacă, în cele mai multe cazuri, candidaţii sunt desemnaţi de către conducerile partidelor politice, acestea sunt forţate să desemneze drept candidaţi, persoane care se bucură de o reputaţie bună în circumscripţie; • Implicarea alegătorilor în selecţia aleşilor este semnificativă; • Contribuie la formarea unor majorităţi parlamentare stabile (în special sistemul cu un singur tur de scrutin).	• Creează disproporţii mari între reprezentarea parlamentară a partidelor şi suportul electoral; de aceea, de multe ori, partide minoritare la nivelul preferinţelor electorale ajung să deţină majoritatea absolută a mandatelor parlamentare; • nu asigură, în cele mai multe cazuri, reprezentarea parlamentară a minorităţilor (fie ele etnice, religioase, de opinie, etc.)
Sistemele proporţio-	• asigură o proporţionalitate bună între reprezentarea parlamentară a partidelor politice şi suportul lor electoral; • asigură posibilitatea ca marea majoritate a voturilor exprimate în alegeri să fie “transformate” în mandate	• Participarea alegătorilor la selecţia aleşilor este foarte redusă; alegătorul votează o listă pe care, adesea se află nume care nu îi spun nimic sau chiar numele unor persoane pe care nu le-ar vota; • astfel, ajung în Parlament,

nale	parlamentare (cu excepția voturilor atribuire forțelor politice care nu intră în parlament); • asigură o bună reprezentare a minorităților.	persoane care nu au nici o chemare pentru activitatea de parlamentar şi care, menținându-se într-un anonimat aproape total, îşi pot perpetua prezența în Parlament. • Nu încurajează o relație bună şi eficientă între alegători şi aleşi; • Conducerile partidelor politice nu sunt forțate să desemneze drept candidați pe liste persoane care se bucură de apreciere în circumscripție; • Prezența candidaților pe liste la următoarele alegeri nu depinde atât de relația lor cu alegătorii, ci într-o măsură mult mai mare, de relația lor cu partidele din care fac parte; • de cele mai multe ori, nu contribuie la formarea unor majorități parlamentare stabile. (Aceste dezavantaje nu sunt valabile pentru sistemul electoral cu vot unic transferabil.)
Sistemele mixte	• asigură alegerea unei părți a parlamentarilor (procentul diferă de la țară la țară) prin vot uninominal, cu toate avantajele ce decurg de aici (dar care se referă doar la secțiunea din Parlament aleasă prin vot uninominal); • asigură o proporționalitate relativ bună între reprezentarea parlamentară a partidelor politice şi suportul lor electoral.	• Presupune un număr mai mare de buletine de vot pe care alegătorii trebuie să-şi exprime preferințele (de regulă, pentru fiecare Cameră, un buletin pentru alegerea unui candidat în circumscripția uninominală şi unul pentru alegerea unei liste la nivelul unei circumscripții plurinominale; • Creează două categorii de

		parlamentari: unii aleşi prin vot uninominal şi unii aleşi pe liste de partid.

Incepand cu alegerile din anul 2008, in Romania va fi functional sistemul de vot uninominal.
Votul uninominal este un sistem de vot majoritar, care se bazează pe o procedură majoritară (votul pe liste fiind un sistem proporțional) şi este întâlnit şi sub formula „Castigătorul ia totul”. Principalele caracteristici ale acestui tip de vot constituie faptul că permite apariția unor guverne stabile ca urmare a majorități stabilite prin vot, dar şi faptul că are drept consecință nereprezentarea segmentului de electorat care a votat candidatul învins.
Scrutinul uninominal înseamnă că într-o circumscripție electorală se alege un singur mandat, iar alegătorul poate acorda un singur vot. Acest mod de votare poate fi realizat într-un singur tur (denumirea ştiințifică este: sistem electoral majoritar cu scrutin uninominal într-un singur tur, situație în care candidatul care obține cele mai multe voturi, indiferent de numărul acestora, este declarat câştigător) sau în două tururi (caz în care este necesară obținerea majorității absolute a voturilor exprimate; dacă o asemenea majoritate nu este întrunită, se organizează un al doilea tur în care majoritatea simplă este suficientă).
Un colegiu uninominal reprezinta o subunitate a unei circumscriptii electorale, in care este atribuit un singur mandat.
In fiecare colegiu uninominal pentru Camera Deputatilor, respectiv Senat, se atribuie un singur mandat de deputat, respectiv de senator.

CAPITOLUL V

PEER EDUCATION – EDUCATIA INTRE EGALI

Educatia intre egali este o metoda de informare/educare/instruire a unui grup de beneficiari prin intremediul unor educatori care au anumite caracteristici in comun cu grupul de beneficiari si care au fost instruiti pentru a desfasura unu, doua, sau mai multe din urmatoarele trei tipuri de activitati:

Activitatea	Echivalenta
Informarea egalilor – activitati promotionale organizate pentru un public numeros; vizeaza transmiterea de informatii, constientizarea beneficiarilor, distribuirea de materiale informative	**Metode de informare/ educare/comunicare in masa**
Educarea egalilor – activitati cu grupuri mici de beneficiari; vizeaza informarea acestora, schimbarea atitudinilor si formarea de abilitati si deprinderi privind comportamentul prosocial	**Metode de comunicare/ informare/educare in grupuri mici**
Consilierea egalilor –discutii (repetate) cu fiecare beneficiar in parte; vizeaza informarea beneficiarilor privind beneficiile comportamentului prosocial, responsabilitatea si dreptul de a vota, discutarea problemelorde relationare, shimbarea atitudinilor, implicarea colegilor etc.	**Metode de informare/ educare/comunicare la nivel individual**

AVANTAJELE EDUCATIEI INTRE EGALI

- Educatorii cunosc limba, cultura si obiceiurile din grup
- Transmit informatiile si mesajele in favoarea; comportamentului prosocial intr-un limbaj familiar grupului
- Costurile interventiei sunt relativ reduse (educatorii intre egali nu sunt platiti, astfel incat instruirea educatorilor intre egali nu necesita sume deosebite);
- Se bazeaza pe relatii prietenesti, informale si nu pe relatii formale, protocolare de tip sef-subaltern, profesor-elev;
- Este eficienta in influentarea atitudinilor si a normelor sociale
- Este eficienta in promovarea unui comportament prosocial in randul liceenilor, in randul grupurilor inchise, cu o cultura proprie, deoarece se adapteaza la specificul grupului, iar educatorii intre egali au o “priza” mai buna la membrii grupului.

CONCEPTUL DE “EDUCATOR INTRE EGALI”

“Egalul” este:

- persoana care are anumite caracteristici in comun cu un grup de persone (varsta, etnie, meserie, orientare sexuala, grad de instruire etc.);
- este acceptat de acel grup de persone si creditat cu o anumita cantitate de incredere;
- este instruit in domeniul in care activeaza (promovarea comportamentului prosocial);
- este persuasiv, este in masura sa-l faca pe interlocutor sa simta, sa gandeasca sau sa se comporte intr-un anumit fel;
- stie sa comunice (oral, aural, vizual);
- Informeaza /educa/comunica cu membri acelui grup de persoane pentru ca acestia sa constientizeze importanta si beneficiile comportamentului prosocial.

CALITATILE EDUCATORILOR INTRE EGALI

- Sa fie acceptati si respectati de ceilalti

- Sa aiba cunostinta de baza despre comportamentul prosocial
- Sa fie capabil sa comunice clar cu egalii si sa ii influenteze
- Sa aiba un trecut socio-cultural asemanator cu al celor din grup
- Sa aiba abilitati de comunicare interpersonala, inclusiv sa stie sa asculte pe altii
- Sa aiba o atitudine de acceptare fata de ceilalti – sa nu judece
- Sa demonstreze intelegere , compasiune si respect fata de cei aflati in dificultate
- Sa stie stie sa vorbeasca in public
- Sa aiba timp si energie pentru a face aceasta munca
- Sa aiba calitatile necesare si sa fie un model pentru ceilalti din punctul de vedere al comportamentului prosocial

Educatorul intre egal poate fi:

- Educator rrom/tigan intr-o comunitate de rromi/tigani;
- Educatori gay (homosexual) intr-o comunitate gay (de homosexuali);
- Un elev de liceu intr-o clasa de liceu;
- Un student intr-o grupa de la facultate;
- Etc.

Activitati de care este responsabil educatorul intre egali:

- **Activitati legate de consilierea problematicii comportamentului prosocial:**
    - conduce discutii informale, intalniri si sesiuni educative;
    - organizeaza (si conduce) discutii formale, intlniri si sesiuni educative;
    - distribuie materiale educationale;
    - prezinta informatii si mediaza discutii pe marginea materialelor video pe tema comportamentului prosocial;

- participa la realizarea materialelor educative scrise, in colaborare cu coordonatorul programului de educatie intre egali;
- organizeaza evenimente de tipul “Ziua in care voi merge la VOT”, in colaborare cu coordonatorul programului de educare intre egali;
- participa la metode educationale alternative (muzica, piese teatru, etc);

- **Activitati de motivare si sprijinire a schimbarii comportamentale:**

  - Isi invata egalii cum sa faca o evaluare a risculuiunor comportamente la risc
  - Isi invata egalii cum sa-si dezvolte un comportament prosocial
  - Ajuta egalii sa ia decizii asupra unor probleme cu care se confrunta

- **Pastreaza confidentialitatea** asupra informatiilor pe care le primesc

- **Activitati administrative:**
  - Intalniri periodice cu coordonatorul programului. In aceste intalniri se vor planifica activitatile pentru saptamana urmatoare, se vor raporta actiunile din saptamana urmatoare, se vor raporta actiunile din saptamana care a trecut (pentru fiecare zi cu cate persoane au vorbit desprecomportamente prosociale, cate intalniri de grup au avut, cate materiale informative au distribuit, etc) si se vor discuta problemele intalnite

TIPURI DE INTERVENTII PENTRU DEZVOLTAREA UNOR COMPORTAMENTE PROSOCIALE

a) dupa nivelul la care are loc interventia

- interventii la nivel individual, vizeaza schimbarea comportamentului individului prin abordarea sa directa de catre educator

- interventii la nivel comunitar, vizeaza schimbarea comportamentului indivizilor dintr-o comunitate prin abordarea comunitatii (folosirea retelelor sociale, sefii comunitatii, etc)
- interventii la nivelul politicilor sociale, vizeaza sprijinirea schimbarii comportamentului la nivel politic, prin schimbarea legilor etc.

b) dupa locul unde se desfasoara interventia

- “in interior” – in interiorul unor cladiri: in scoli, in sala de sport, intr-o discoteca, etc
- “afara” – direct pe strada, unde se aduna beneficiarii (in poarcuri, pe terenul de fotbal etc.)

c) dupa “educatorul” care desfasoara activitatile preventive

- educatori specialisti – psihologi, asistenti sociali, consilieri – persoane care au o instruire de lunga durata in domeniul psiho-social.
- educatori – persoane fara o pregatire de baza in domeniul psiho-social, dar care au fost instruiti intr-un training de scurta durata (minim 18 ore de curs, incluzand teorie si exercitii, la care se adauga minim 10 ore de practica)
- educatori intre egali – persoane fara o pregatire de baza in domeniul psiho-social, dar care: (1) au anumite caracteristici in comun cu viitorii beneficiari (2) au fost instruiti intr-un training de scurta durata similar celui descris mai sus

d) **dupa cadrul de desfasurare al interventiei**
   - interventii de tip formal – inr-un cadru bine organizat, de cele mai multe ori “in interior”-ul institutiei (scoala, etc), educatorul fiind specialist (profesor, consilier etc)
   - interventii de tip informal – cadru nu foarte strict, flexibil, se adapteaza dupa cerintele beneficiarilor, educatorul de cele mai multe ori este educator intre egali
   - interventii de tip semi-formal – o combinatie a elementelor formale si informale prezentate mai sus (ex. elev educator intre egali care prezinta problema comportamentului prosocial altor elevi la ora de dirigentie)

INFORMARE-EDUCARE-COMUNICARE LA NIVEL INDIVIDUAL

- **Audienta tinta**: individul
- **Avantaje:** informatiile sunt adaptate la nivelul de cunostinte al beneficiarului. Acesta poate sa discute despre situatia lui concreta, poate fi ajutat sa gaseasca solutii, poate invata si exesrsa abilitati dedezvoltare a unor comportamente prosociale, primeste sprijin psiho-social, creste stima de sine a beneficiarului
- **Dezavantaje:** cost mare, necesita personal instruit in tehnicile de discutie si in tehnicile de consiliere
- **Scop:** ofera informatii despre comportamentul prosocial, importanta votului, schimba atitudinile, creste gradul de constientizare a importantei comportamnetului prosocial, creste stima de sine a participantilor si increderea ca pot sa-si schimbe comportamentul, formarea abilitatilor pentru comportamente acceptate social, ofera sprijin psiho-social, ajuta individul in rezolvarea problemelor

- **Eficienta:** mare, daca sesiunile educative sunt repetate

- **Durata** unei sesiuni educative cu un individ – de la cateva minute pana la o ora

INFORMARE-EDUCARE-COMUNICARE IN GRUPURI MICI

- **Audienta tinta:** grupuri de 5-10 persoane

- **Avantaje:** informatiile pot fi adaptate la nivelul de cunostinte al beneficiarilor. Acestia pot sa discute si sa schimbe opinii despre ceea ce simt, despre piedicile pe care le intampina in procesul de schimbare, presiunea grupului. Beneficiarii pot invata si exersa abilitati de corectarea a unor comportamente.
- **Dezavantaje:** cost mediu, necesita personal instruit in tehnicile de discutie in grup, necesita un spatiu adecvat
- **Scop:** ofera informatii despre comportamentul prosocial, importanta votului, creste gradul de constientizare a importantei comportamentului prosocial, creste stima de sine a participantilor si increderea ca pot sa-si schimbe comportamentul, formarea abilitatilor pentru dezvoltarea unor comportamente prosociale.

- **Eficienta:** medie, creste daca beneficiarii participa la mai multe sesiuni educative in grup mic pe diferite teme
- **Durata:** unei sesiuni educative cu grup mic – aproximativ 1 ora
- Are trei mari **componente:**
  <u>Continutul</u> – include scopurile, obiectivele si activitatile intalnirii; instruirea individului asupra actiunilor prin care isi poate dezvolta un comportament prosocial.

  <u>Contextul</u> – diferitele aspecte ale interventiei trebuie dezvoltate astfel incat sa se potriveasca cu trasaturile culturale, de gen si cu normele sociale ale participantilor.

  <u>Strategiile</u> – este procesul in sine, unde accentul este pus pe dinamica grupului, respectiv pe relatia dintre liderul grupului si participanti; construirea increderii,construirea coeziunii grupului,incurajarea motivatiei participantilor,incurajarea

sprijinului mutual intre participanti si intre participanti si facilitator, tehnici ale discutiilor in grup, comunicare verbala si non-verbala in grupurile mici, etc

INFORMARE-EDUCARE-COMUNICARE IN MASA

- **Audienta tinta:** publicul general
- **Avantaje:** informatiile ajung la un numar foarte mare de persoane, cost relativ scazut
- **Dezavantaje:** informatiile sunt generale si nu pot fi adaptate dupa nevoile fiecarui individ

Scop: invata publicul lucruri esentiale despre importanta participarii la vot, promoveaza comportamentul prosocial.

Eficienta:scazuta

- **Metode alternative de comunicare in masa:**

  - piese de teatru
  - muzica,
  - arta,
  - concursuri (de cunostinte, de desen/pictura pe tema participarii la vot etc.),

Important: pentru motivarea participarii la concurs, aceste concursuri trebuie sa aiba premii pentru castigatori!

PENTRU CA POT, VREAU SI AM DREPTUL: VOTEZ!!!

Pentru ca esti tanar si responsabil, odata ce ai ajuns in sectia de votare si observi ca:

- mai multi alegatori intra in acelasi timp intr-o singura cabina de vot;
- in sectia de votare sunt afise electorale;
- urna nu este sigilata;
- unii din membrii biroului electoral poarta insigne sau alte insemne ale unui partid politic;
- unele persoane primesc mai multe buletine de vot;
- unele persoane voteaza fara sa prezinte buletinul/cartea de identitate sau pasaportul;
- sunt persoane care incearca sa influenteze cetatenii sa voteze anumiti candidati,

vei fi nevoit sa-i atragi atentia presedintelui biroului electoral al sectiei de votare.

Pentru ca esti tanar, participi pentru prima data la vot si te intrebi:

- să merg sau nu la alegeri?
- pe cine să aleg?
- dar ce treabă am eu cu alegerile?
- ce importanta are votul meu?
- ce pot face eu de unul singur?
- ce valoare are un singur vot?

••••••••

ar fi bine sa te gandesti la urmatoarele situatii:

- În 1645, cu un singur vot diferență, Oliver Cromwell a preluat controlul Angliei.
- În 1776, cu un singur vot diferență, limba oficială în America a devenit engleza în loc de germană.
- În 1868, cu un singur vot diferență, Rutherford Hayes a devenit preşedintele SUA.
- În 1876, cu un singur vot diferență, Franța a trecut de la monarhie la republică.
- În 1933, cu un singur vot diferență, Adolf Hitler a preluat controlul Partidului Nazist şi a schimbat cursul Istoriei.

„Dacă tu nu mergi la alegeri,
cine si ce va decide in locul tau?”